

## Skriv för livet

### **Skrivarcirklar i kombination med dataundervisning har fått fart på livsberättelserna i Umeå. 34-åriga journalisten Jenny Eklund har fått pensionärerna att skriva för livet.**

Text: Pelle Olsson

Det började med att den unga Umeåjournalisten Jenny Eklund hjälpte sin 96-åriga farmor att skriva sin livshistoria. Resultatet blev ett häfte med bilder som trycktes i en liten upplaga. Jenny blev inspirerad och tänkte att fler äldre borde dokumentera sina liv. Kontakt togs med Eleanor Bodel på Umeå kommuns kulturförvaltning och tillsammans kläckte de idén om ett skrivprojekt för seniorer. En ansökan om pengar från EU:s regionala fond Stad och land beviljades och projektet "Skriv för livet" kunde sparka igång.

– Jag startade med två skrivarcirklar hösten 2005, berättar Jenny Eklund som tidigare arbetat både med TV, radio, tidskrifter samt varit lärare i journalistik på Umeå universitet.

Cirklarna omfattade tio skrivarträffar och fem träffar med datakunskap. De senare skedde i de samarbete med skolorna där elever i klass åtta och på gymnasiet lärde pensionärerna ordbehandling och hur man skannar in bilder från t.ex. det egna fotoalbumet.

Skrivarkurserna tog projektledaren Jenny själv hand om. Det stora intresset ledde till fyra nya kurser våren 2006. Sammanlagt har 55 seniorer, varav 80 procent kvinnor, gått utbildningen. Målet är att alla deltagare, oavsett bakgrund och skrivarvana, ska ha producerat en egen skrift om sitt liv.

– Många påstod att det inte kom ihåg nånting när de skulle börja skriva, säger Jenny. "Det är helt tomt", kunde de säga. Men när de kom igång med samtal om barndom och skola så mindes de mer och mer.

Skriv för livet avslutades med ett seminarium i Umeås stadsbibliotek 27 mars. Det blev ett inspirerande stormöte med det självbiografiska skrivandet i centrum. De flesta av de 70-talet deltagarna var de skrivande seniorerna, men här fanns också representanter från Umeå kommun, studieförbunden, skolorna, pensionärsorganisationerna och universitetet som varit samarbetspartners till projektet.

Även Liv i Sverige var med genom undertecknad som fick berätta om vår verksamhet med manuskript, bokutgivning och berättarkaféer. Flera av Jenny Eklunds skrivarelever framträdde med uppläsning av egna livsberättelser. Curt Lundmark läste en elegant rimmad vers på något av västerbottensmålen om barndomens klädtvättarställe i Kvarnbäcken. Alla skrattade utom den tillresta stockholmaren som inte riktigt hängde med.

Linnea Lundqvist, som varit lärare i 40 år, återgav sin egen skoltid och Bernt Persson, pensionerad slöjdlärare, berättade om sin hur han kom till världen 1933 som nummer åtta av elva syskon. Starkt intryck gjorde också Armi Byströms text om hur hon mot sin vilja flyttades fram och tillbaka mellan sin finska och svenska familj under andra världskriget. Hon var en av 70.000 varav många för mycket illa.

IT-eleven Emanuel Appiah-Kubi Owusu från John Bauer gymnasiet, berättade hur det kändes att vara lärare till de äldre i datakunskap. Han tyckte inte att de hade varit besvärliga att undervisa.

– Jag är van eftersom jag tidigare lärt upp mina föräldrar och en massa grannar hur man hanterar en dator.

Bosse Forsman som fått undervisning av elever i 8:e klass samtidigt som han själv fått berätta om gamla tider för dem var förtjust över det ömsesidiga kunskapsutbytet.

– Där satt de och med sina hängrövar på brallorna och luvorna på sig inomhus. Han skrattar när han demonstrerar 14-åringarnas tillbakalutade kroppsställningar i skolbänkarna.

– Men vilka pigga ungar och vilka djupa frågor de kom med! De var faktiskt intresserade av det vi berättade. Nej, vi gamlingar behöver inte alls vara rädda skolungdomar.

Seminariedagen avslutades med två forskare. Alf Arvidsson, professor i etnologi berättade om hur viktiga livsberättelser är för att förstå historien och samhället. Björn Nygren, sjuksköterska och omvårdnadsforskare, kunde rent vetenskapligt bevisa att kulturkonsumtion och särskilt skrivandet förbättrar hälsan.

– Ökad välbefinnande både psykiskt och fysiskt, mindre konsumtion av laxermedel och ökat självförtroende, citerade han ur några forskningsrapporter.

Han vände sig emot den gängse bilden att allting går utför när man blir äldre. Alla kurvor pekar neråt: hälsan, psyket, minnet, prestationsförmågan.

– Det behöver inte alls vara sant. Ålderdomen medför också ökad klokhet, visdom och inre styrka!

Publicerad i Liv i Sverige nr 2/2006

